

УДК 351.85:316.42(477)

А. П. Лелеченко,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри національної безпеки та підприємництва,
Державний університет "Київський авіаційний інститут"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0850-3724>
М. В. Кочеров,
д. ю. н., доцент, професор кафедри національної безпеки та підприємництва,
Державний університет "Київський авіаційний інститут"
ORCID ID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8687-8604>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.6.308

ДЕРЖАВНА МОВНА ПОЛІТИКА ЯК ФАКТОР КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА ПІДТРИМКИ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

A. Lelechenko,
Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of National Security and Entrepreneurship, The State University "Kyiv Aviation Institute"
M. Kocherov,
Doctor of Science in Law, Associate Professor,
Professor of the Department of National Security and Entrepreneurship, The State University "Kyiv Aviation Institute"

STATE LANGUAGE POLICY AS A FACTOR IN CONSOLIDATING SOCIETY AND SUPPORTING CULTURAL IDENTITY

У статті обґрунтовано багатовимірний характер державної мовної політики як чинника соціальної консолідації та підтримки культурної ідентичності. Визначено, що державна мова виконує не лише комунікативну функцію, а й слугує символічним ресурсом, який формує спільний символічний простір і сприяє інтеграції соціальних, регіональних та етнокультурних груп. Доведено, що ефективна мовна політика має комплексний вплив, забезпечуючи одночасно консолідацію суспільства, легітимність держави та збереження культурного різноманіття. Окреслено ключові функціональні виміри мовної політики: символічний, інтеграційний, правовий, культурний та безпековий, і встановлено, що кожен із них формує специфічний соціальний ефект, зокрема створення відчуття належності до єдиної політичної спільноти, підвищення суспільної стійкості в умовах криз тощо. З'ясовано, що спільний символічний простір формується через системну присутність державної мови у публічній сфері, освіті, медіа, культурній комунікації, що дозволяє державній мові виступати чинником символічної інтеграції. Встановлено, що інклюзивні моделі мовної політики, які поєднують функціонування державної мови із захистом мов національних меншин, зменшують соціальну напруженість, сприяють формуванню довіри до держави та підвищують рівень соціальної згуртованості. Доведено, що у кризових умовах державна мова виконує функцію символічної стабілізації, підтримуючи колективну ідентичність, культурну пам'ять та здатність суспільства до адаптації й самоорганізації. Визначено, що законодавча та інституційна підтримка мов національних меншин у поєднанні з обов'язковим функціонуванням державної мови у публічній сфері створює передумови для формування інклюзивного соціального простору та сприяє культурній інтеграції. Доведено, що державна мовна політика як багатовимірний соціально-політичний чинник сприяє консолідації суспільства, збереженню культурної ідентичності, підкреслюючи її стратегічну роль у демократичному врядуванні та обґрунтовуючи необхідність балансу між інтеграційним потенціалом державної мови та підтримкою мовно-рідноманіття.

The article substantiates the multidimensional nature of state language policy as a factor of social consolidation and the preservation of cultural identity. It is determined that the state language performs not only a communicative function but also serves as a symbolic resource, shaping a shared symbolic space and facilitating the integration of social, regional, and ethnocultural groups. It is demonstrated that effective language policy has a comprehensive impact, simultaneously ensuring social consolidation, state legitimacy, and the preservation of cultural diversity. The key functional dimensions of language policy are outlined: symbolic, integrative, legal, cultural, and security-related, and it is established that each of them produces specific social

effects, including fostering a sense of belonging to a unified political community and enhancing societal resilience in times of crisis. It is clarified that the shared symbolic space is formed through the systemic presence of the state language in the public sphere, education, media, and cultural communication, allowing the state language to function as a mechanism of symbolic integration. It is established that inclusive language policy models, which combine the functioning of the state language with the protection of minority languages, reduce social tension, promote trust in the state, and strengthen social cohesion. It is demonstrated that under crisis conditions, the state language performs a function of symbolic stabilization, supporting collective identity, cultural memory, and society's capacity for adaptation and self-organization. It is determined that legislative and institutional support for minority languages, combined with the mandatory functioning of the state language in the public sphere, creates conditions for forming an inclusive social space and promotes cultural integration. It is proven that state language policy, as a multidimensional socio-political factor, contributes to societal consolidation and the preservation of cultural identity, emphasizing its strategic role in democratic governance and substantiating the necessity of balancing the integrative potential of the state language with the support of linguistic diversity.

Ключові слова: державна мовна політика, соціальна консолідація, культурна ідентичність, символічна інтеграція, мови меншин, соціальна згуртованість, мультикультуралізм, державна мова.

Key words: state language policy, social consolidation, cultural identity, symbolic integration, minority languages, social cohesion, multiculturalism, state language.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні соціокультурні трансформації в Україні та інших багатомовних суспільствах обумовлюють важливість ролі державної мовної політики як ключового чинника соціальної консолідації та підтримки культурної ідентичності. Мова, будучи одночасно засобом комунікації та носієм історико-культурних цінностей, формує спільний символічний простір, що забезпечує інтеграцію різних соціальних, регіональних і етнокультурних груп у єдине суспільство. Водночас, в умовах глобалізаційних процесів та інтенсифікації міжкультурних контактів виникає необхідність балансування між підтримкою державної мови та збереженням мовного різноманіття, що забезпечує реалізацію прав національних меншин і розвиток інклюзивної ідентичності. Необхідність комплексного підходу до оцінки ефективності мовної політики як механізму соціальної інтеграції та інструменту зміцнення національної єдності передбачає одночасне врахування політичного, культурного та правового аспектів. Актуальність дослідження визначається потребою наукового обґрунтування стратегічних засад мовної політики, яка спрямована на посилення стійкості суспільства, формування відчуття спільної культурної ідентичності та забезпечення гармонізації між єдиною державною мовою і багатоманіттям локальних та етнічних мов у демократичному суспільстві.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує, що ефективна державна мовна політика є складним комплексним чинником, здатним одночасно забезпечувати інтеграцію, збереження культурної ідентичності, легітимність і стабільність демократичного суспільства. Так, О. Білоскурська [1] наголошує, що державна мова є символічним ресурсом, який формує

спільний символічний простір і консолідує різні соціальні та регіональні групи. Л. Кравченко [2] вказує, що мовна політика може слугувати як фактором інтеграції, так і джерелом соціальної напруженості, залежно від того, наскільки вона враховує мовні практики меншин і локальні культурні традиції. Інклюзивні моделі, які поєднують функціонування державної мови із підтримкою мовних спільнот, знижують ризики соціальної маргіналізації та сприяють формуванню довіри до держави. А. Гомон та І. Білецька [3] підкреслюють, що мовна політика в умовах криз і трансформацій набуває особливої ваги як механізм символічної стабілізації. В. Воронкова [9] доводить, що мультикультурні моделі мовної політики, які визнають і підтримують мовне різноманіття, сприяють формуванню довіри між державою і мовними спільнотами та підвищують рівень соціальної згуртованості. В. Кімліка [10] підкреслює, що державна мова і мовні права меншин є взаємопов'язаними елементами демократичного врядування, без яких неможливе стає багатокulturне суспільство. В. Сікорська та співавт. [11] показують, що гнучкі моделі співіснування державної і міноритарних мов більш ефективні, ніж жорстка уніфікація, і сприяють формуванню відчуття приналежності до спільного політичного простору навіть у культурно різноманітному середовищі. Однак, більшість досліджень концентруються або на символічній функції державної мови, або на питаннях прав меншин, рідше аналізуючи комплексний баланс між інтеграційним потенціалом державної мови та захистом мовного різноманіття.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — проаналізувати державну мовну політику як комплексний чинник соціальної консолідації та підтримки культурної ідентичності, визначити її роль у забезпеченні інтеграції, захисту мовного різноманіття та зміцненні стійкості суспільства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних державах мовна політика дедалі частіше розглядається як структурний фактор соціальної інтеграції, що впливає на характер суспільної згуртованості та сталість політичної спільноти. Державна мова у цьому контексті виконує функцію спільного символічного ресурсу, через який конструюється колективна ідентичність і відтворюється уявлення про належність до єдиного суспільного цілого. Формування спільного символічного простору відбувається не стільки через формальне закріплення статусу мови, скільки через її системну присутність у публічній сфері: освіті, медіа, державному управлінні, культурній комунікації. Саме в цих сферах мова набуває значення соціального маркера, що поєднує індивідуальні та групові ідентичності з широким національним наративом. У наукових дослідженнях наголошується, що мова в такому вимірі функціонує як механізм символічної інтеграції, здатний забезпечувати відчуття спільності навіть у соціально та культурно гетерогенних суспільствах.

Як слушно зауважує О. Білоскурська [1], державна мова у конституційно-правовому вимірі виступає не лише засобом комунікації, а виразником національної ідентичності та символом державності, що закріплює ціннісні орієнтири політичної спільноти. Авторка наголошує, що правовий статус державної мови має змістовне навантаження лише за умови її реального функціонування в ключових сферах публічного життя, де вона транслює уявлення про належність до спільної національної спільноти та виконує інтеграційну функцію. У цьому контексті мова перестає бути суто лінгвістичним явищем і постає як елемент символічної архітектури держави, через який конструюється спільний простір смислів, норм і цінностей. Її присутність у публічній комунікації формує стійкі соціальні очікування та моделі ідентифікації, що дозволяють різним соціальним і культурним групам співвідносити власний досвід із загальнонаціональною рамкою. Саме ця здатність мови виконувати функцію "символічного посередника" між особистісним і колективним рівнями зумовлює її інтеграційний потенціал у соціально та культурно гетерогенних суспільствах.

Таким чином, спільний символічний простір формується через повсякденні мовні практики, інституційно підтримані державою. Водночас, мовна політика безпосередньо пов'язана з проблемою регіональних і культурних розривів, характерних для держав зі складною історією формування, різномірними мовними практиками та неоднорідним культурним досвідом. У такому контексті мовна політика не є нейтральною: залежно від моделі реалізації вона може як відтворювати соціальну дистанцію між регіонами й групами населення, так і виконувати функцію її поступового подолання. Саме тому в наукових дослідженнях мовна політика розглядається як інструмент впливу на внутрішню соціальну згуртованість і рівень інтегрованості політичної спільноти.

Л. Кравченко у своєму дослідженні наголошує, що українська мова виконує функцію засобу об'єднання суспільства, зокрема в умовах історично зумовленої регіональної фрагментації та зовнішніх безпекових загроз [2]. Авторка підкреслює, що інтеграційний потен-

ціал державної мови реалізується не через витіснення інших мовних практик, а через створення спільного комунікативного поля, в межах якого різні соціальні та регіональні групи можуть взаємодіяти на основі єдиних символічних і ціннісних орієнтирів.

У цьому сенсі інклюзивні моделі мовної політики, орієнтовані на поступову інтеграцію через державну мову, демонструють більшу ефективність у зниженні соціальної напруженості, ніж підходи, що будуються на жорсткій ієрархізації мов або їх протиставленні. Такі моделі дозволяють уникнути дихотомії "центр — периферія", оскільки державна мова постає не як інструмент домінування, а як спільний ресурс, що забезпечує включення різних спільнот у загальнонаціональний соціально-політичний простір.

Таким чином, мовна політика у вимірі регіональних і культурних відмінностей набуває значення механізму внутрішньої стабілізації, який поєднує інтеграційну функцію з елементами безпекового контексту. Її здатність зменшувати внутрішні розриви без нівелювання культурної різноманітності визначає не лише рівень соціальної згуртованості, а й загальну стійкість держави.

Однак варто зауважити, що теоретична ідеальність "інклюзивних моделей" часто стикається з інерцією постколоніального простору, де підтримка державної мови потребує не лише стимулів, а й активного подолання наслідків тривалої асиміляції. На наше переконання, складність цього процесу полягає у необхідності одночасної деконструкції імперських мовних ієрархій та розбудови нової, горизонтальної моделі комунікації. В умовах постколоніального транзиту державна мова має стати не просто обов'язковим атрибутом публічної сфери, а "соціальним ліфтом" та гарантом доступу до якісного національного контенту.

Це вимагає від держави переходу від стратегії "пасивного захисту" мови до стратегії "активного творення смислів". Вважаємо, що подолання інерції минулого можливе лише за умови, коли мовна політика інтегрується в економічні та інноваційні процеси, перетворюючи державну мову на інструмент сучасної самореалізації громадянина. Таким чином, балансування між інклюзивністю та утвердженням державного статусу мови є не стільки юридичним питанням, скільки питанням формування нової ціннісної архітектури суспільства, де мова виступає фундаментальним елементом суб'єктності та національної гідності.

Особливого значення мовна політика набуває в контексті стійкості суспільства, зокрема в умовах тривалих криз, глибоких трансформацій і безпекових викликів. У таких ситуаціях мова виконує функцію збереження культурної пам'яті, трансляції базових ціннісних орієнтацій і підтримки соціального досвіду. Через мовні практики відбувається закріплення спільних інтерпретацій подій, історичних наративів і колективних уявлень, які формують основу суспільної самоідентифікації та здатності до адаптації.

У дослідженні А. Гомона та І. Білецької мова розглядається як символ національної ідентичності, що набуває особливої ваги в умовах російсько-українського конфлікту [3]. Автори підкреслюють, що в ситуаціях збройного протистояння та інформаційного тиску мовний чинник виходить за межі культурної сфери і стає

елементом символічного спротиву та самозахисту суспільства. Державна мова в такому контексті функціонує як індикатор належності до політичної спільноти та засіб відмежування від нав'язаних ідентичнісних моделей, що безпосередньо впливає на рівень внутрішньої згуртованості та мобілізаційного потенціалу суспільства.

У цьому вимірі державна мова постає як інструмент символічної стабілізації, що забезпечує відтворення культурної ідентичності в умовах невизначеності та загроз. Її системна присутність у публічному просторі сприяє формуванню спільного смислового поля, в межах якого суспільство здатне узгоджувати інтерпретації подій, виробляти спільні реакції та підтримувати соціальну солідарність. Саме через мовні практики відбувається збереження культурних кодів та формування здатності до самоорганізації, що є ключовою ознакою суспільної стійкості.

Таким чином, державна мовна політика в сучасних умовах постає як багатовимірний соціально-політичний чинник, інтегрований у процеси державотворення, демократичного врядування та забезпечення суспільної стійкості. Її вплив на консолідацію суспільства зумовлюється не окремими нормативними рішеннями, а сукупністю функціональних вимірів, у межах яких мова набуває символічного, інтеграційного, правового, культурного та безпекового значення.

Кожен із цих вимірів відображає специфічний аспект взаємодії мови з соціальними інститутами та колективними ідентичностями. У символічному вимірі державна мова функціонує як носій спільних смислів і національного наративу; в інтеграційному — як засіб подолання внутрішніх соціокультурних і регіональних розривів; у правовому — як об'єкт нормативного балансу між обов'язковістю та гарантіями мовних прав; у культурному — як механізм збереження історичної пам'яті й культурного різноманіття; у безпековому — як чинник символічної стабілізації та мобілізації в умовах криз і загроз.

Поєднана множина зазначених вимірів дозволяє комплексно оцінити ефективність мовної політики не лише за формальними критеріями правового регулювання, а й за її реальним соціальним ефектом. Саме у взаємодії цих вимірів формується інтеграційний потенціал державної мови, який визначає здатність політичної спільноти до згуртованості, адаптації та відтворення спільної культурної ідентичності (табл. 1).

Аналіз представлених вимірів дозволяє стверджувати, що в умовах екзистенційних загроз безпековий та символічний аспекти тимчасово домінують над іншими, оскільки вони забезпечують швидку мобілізацію суспільної свідомості.

При цьому у демократичних державах мовна політика постає як складний механізм узгодження двох взаємопов'язаних, але потенційно конфліктних завдань: утвердження державної мови як інтеграційної основи політичної спільноти та забезпечення умов для збереження мовного й культурного різноманіття. В українському контексті цей баланс має не лише культурне, а й чітко виражене політико-правове та безпекове значення, що зумовлює необхідність комплексного нормативного та інституційного підходу.

Нормативним фундаментом мовної політики в Україні є стаття 10 Конституції України [4], яка закріплює українську мову як державну, одночасно гарантуючи вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин. Саме ця конституційна конструкція задає рамку балансу між інтеграційною функцією державної мови та принципом мовного плюралізму.

Подальший розвиток цієї моделі отримав закріплення в Законі України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" (2019 р.) [5], який визначає державну мову як обов'язкову у публічних сферах, не поширюючи при цьому регулювання на приватне спілкування та релігійну сферу. Ми вважаємо, що ефективність згаданого Закону забезпечується не стільки санкційними механізмами, скільки зростанням престижності україномовного продукту в медіа та цифровій сфері, що створює природну мотивацію для переходу на державну мову.

На нашу думку, життєздатність мовної норми безпосередньо залежить від її культурної привабливості та функціональної затребуваності в сучасному інформаційному просторі. Коли українська мова стає мовою успішного бізнесу, якісного кінематографа, впливового блогінгу та інноваційних технологій, вона перестає сприйматися лише як формальна вимога закону, перетворюючись на невід'ємний атрибут сучасної ідентичності та професійної реалізації.

Більше того, розширення україномовного контенту в цифровому середовищі нівелює застарілі стереотипи про мовну периферійність, вибудовуючи новий стандарт престижу. У цьому контексті державна підтримка креативних індустрій та цифрова трансформація публічних послуг відіграють роль значно потужніших стимулів консолідації,

Таблиця 1. Функціональні виміри державної мовної політики та їхній вплив на соціальну консолідацію та культурну ідентичність

Вимір мовної політики	Основні функції	Основні механізми реалізації	Соціальний ефект
Символічний	Формування спільної ідентичності; відтворення національного наративу	Присутність державної мови в освіті, медіа, публічній комунікації	Відчуття належності до єдиної політичної спільноти
Інтеграційний	Зменшення соціальних і регіональних розривів	Інклюзивні мовні практики; спільне комунікативне поле	Соціальна згуртованість; подолання дихотомії «центр – периферія»
Правовий	Забезпечення мовних прав; нормативний баланс	Конституційні норми; спеціальні мовні закони; міжнародні зобов'язання	Легітимність мовної політики; довіра до держави
Культурний	Збереження культурної пам'яті та різноманіття	Підтримка мов меншин у сфері культури й освіти	Культурна сталість; інклюзивна ідентичність
Безпековий	Символічна стабілізація в умовах криз	Закріплення державної мови як маркера політичної належності	Підвищення суспільної стійкості та мобілізаційного потенціалу

Джерело: складено автором.

ніж штрафні санкції. Таким чином, успіх мовної політики в демократичному суспільстві визначається здатністю держави не просто регулювати мовний простір, а створювати умови, за яких використання державної мови є свідомим вибором на користь якості, актуальності та власної культурної приналежності.

Державна політика щодо мов національних меншин в Україні формується на перетині національного законодавства та міжнародних зобов'язань держави. Ключову роль у цьому контексті відіграє Закон України "Про національні меншини (спільноти) України" (2022 р.) [6], який закріплює право осіб, що належать до національних меншин, на збереження, розвиток і використання своєї мови, культури та ідентичності.

Законодавча модель виходить з того, що підтримка державної мови не повинна здійснюватися шляхом витіснення мов меншин, а має поєднуватися з інструментами їх інституційної підтримки у сферах освіти, культури та інформації. Такий підхід відповідає європейським стандартам мовної політики, зокрема Рамковій конвенції про захист національних меншин [7] та Європейській хартії регіональних мов або мов меншин [8], учасницею яких є Україна.

Наукові дослідження у сфері мовної політики переконливо свідчать, що мультикультурні моделі, побудовані на визнанні та інституційному врахуванні мовного різноманіття, істотно знижують ризики соціальної маргіналізації та сприяють формуванню довіри між державою і мовними спільнотами. У таких моделях державна мова не втрачає своєї інтеграційної ролі, проте її функціонування поєднується з легітимним простором для розвитку мов національних меншин, які розглядаються не як загроза цілісності, а як складова культурного капіталу суспільства.

Так, у роботі В. Воронкової [9] мовна політика мультикультуралізму аналізується як ціннісно-нормативна основа формування відкритого та інклюзивного суспільства. Авторка обґрунтовує, що визнання мовного плюралізму є не поступкою окремим групам, а передумовою демократичної стабільності, оскільки мова виступає ключовим каналом символічного включення особи в соціальний простір. Особливу увагу приділено тому,

що інтеграційний потенціал державної мови посилюється не через витіснення інших мов, а через її функціональну привабливість у сферах освіти, публічного управління та соціальної мобільності. Такий підхід дозволяє зняти конфлікт між ідеями національної єдності та культурної різноманітності, трансформуючи його у модель взаємодоповнення.

Схожі теоретичні акценти простежуються у праці В. Кімліка (Will Kymlicka) [10], який розглядає мовні права меншин у ширшому контексті ліберального мультикультуралізму. Дослідник наголошує, що мовні спільноти потребують не лише формальної рівності, а й диференційованих механізмів захисту, які враховують асиметрію між більшістю та меншинами. У цьому сенсі державна мова виконує функцію загального комунікативного каркасу, тоді як мовні права меншин забезпечують збереження культурної автономії та гідності груп. Важливо, що вчений не протиставляє ці два виміри, а трактує їх як взаємопов'язані елементи демократичного врядування, без яких неможливе стає багатокультурне суспільство.

Емпіричний вимір проблеми представлено у дослідженні В. Сікорської, А. Данильчук та ін. [11], присвяченому мовним моделям співіснування в мультикультурному середовищі України та Європейського Союзу. Автори демонструють, що найбільш ефективними є ті моделі мовної політики, які поєднують чітко окреслений статус державної мови з гнучкими механізмами підтримки регіональних і міноритарних мов. На основі порівняльного аналізу підкреслюється, що надмірна уніфікація мовного простору підвищує соціальну напруженість, тоді як інклюзивні підходи сприяють формуванню відчуття приналежності до спільного політичного простору навіть за умов культурної різноманітності.

Отже, наведений аналіз показує, що державна мовна політика є багатовимірним явищем, яке реалізується через конкретні механізми та практики, що спрямовані на формування спільного простору ідентичностей, подолання соціокультурних розривів, захист мовних прав, підтримку культурної різноманітності та забезпечення стійкості суспільства. Взаємозв'язок між цими складовими та їхнім впливом на консолідацію суспільства подано на рис. 1.

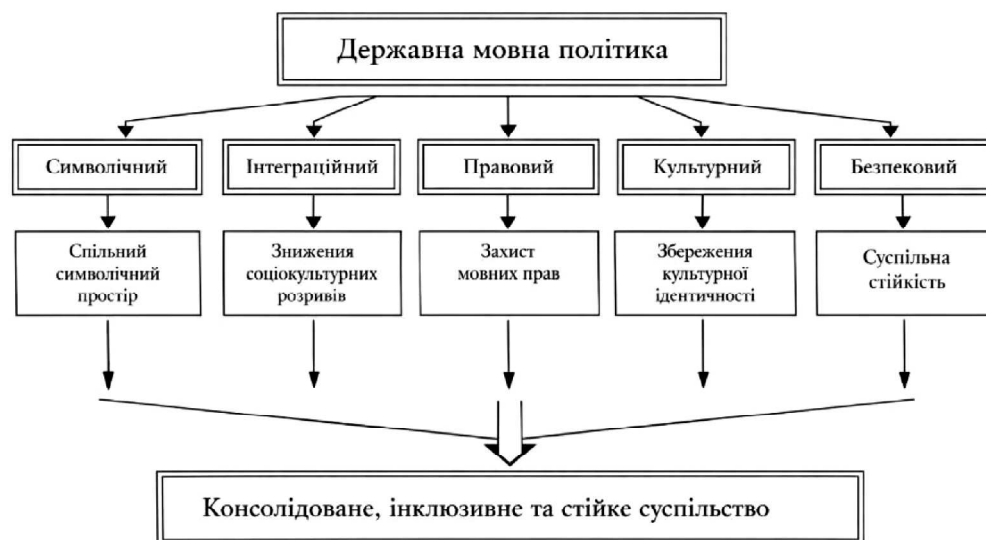

Рис. 1. Державна мовна політика як фактор консолідації суспільства та суспільної стійкості

Джерело: сформовано автором.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Узагальнюючи наведені підходи, доцільно стверджувати, що баланс між підтримкою державної мови та збереженням культурного різноманіття є не компромісом, а стратегічною умовою ефективної мовної політики. Державна мова виконує роль символічного ядра та інструменту соціальної інтеграції, однак її стабільність і легітимність значною мірою залежать від того, наскільки мовна політика здатна гарантувати мовні права громадян і визнавати багатоманітність культурних ідентичностей. У цьому контексті інклюзивна мовна політика постає як елемент демократичного врядування, що поєднує інтеграційний потенціал з повагою до культурної різниці та зміцнює суспільну стійкість.

Забезпечення мовних прав громадян є визначальним критерієм демократичності мовної політики. У правовому вимірі це означає не лише недопущення дискримінації за мовною ознакою, а й створення реальних умов для користування рідною мовою у визначених законом сферах. Українське законодавство виходить з принципу, за яким обов'язковість використання державної мови в публічній сфері поєднується зі свободою мовного вибору у приватному та культурному житті, що відповідає загальноєвропейській практиці.

Література:

1. Білоскурська, О. Державна мова як виразник національної ідентичності: конституційно-правовий підхід. Ерліхівський журнал. 2024. № 10. URL: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/Ehrlich/article/view/94>
2. Кравченко, Л. Українська мова як засіб об'єднання суспільства та чинник національної безпеки України. Українське мовознавство. 2022. № 1 (51). URL: [https://doi.org/10.17721/um/51\(2021\).5-27](https://doi.org/10.17721/um/51(2021).5-27)
3. А. Гомон, І. Білецька. Мова як символ національної ідентичності в контексті російсько-українського конфлікту. Європейська хроніка. 2024. № 9 (2). URL: <https://echronicle.com.ua/index.php/home/article/view/64>
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про забезпечення функціонування української мови як державної: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
6. Про національні меншини (спільноти) України: закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>
7. Рамкова конвенція про захист національних меншин. 1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text
8. Європейська хартія регіональних або мов меншин. 1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text
9. Воронкова В. Мовна політика мультикультуралізму як умова формування відкритого, толерантного та інклюзивного суспільства. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2024. Випуск 52. URL: <https://surl.li/ldewkn>
10. Will Kymlicka. Multiculturalism and Minority Rights: West and East. Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe. 2015. Vol 14, No 4. URL: https://www.ecmi.de/fileadmin/redakteure/publications/JEMIE_Datens%C3%A4tze/Jemie_datens%C3%A4tze_2015/Kymlicka.pdf

JEMIE_Datens%C3%A4tze/Jemie_datens%C3%A4tze_2015/Kymlicka.pdf

11. Сікорська, В., Данильчук, А., Біскуп, І., Балла, Є., Горлачова, В. Мовні моделі співіснування в мультикультурному середовищі України та ЄС. Revista Amazonia Investiga, 2023. № 12 (64). URL: <https://mail.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2356>

References:

1. Biloskurska, O. (2024), "State Language as an Expression of National Identity: A Constitutional and Legal Approach", Ehrlichivskyi Journal, vol. 10, Available at: <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/Ehrlich/article/view/94> (Accessed: October 2025).
2. Kravchenko, L. (2022), "Ukrainian Language as a Means of Societal Unification and a Factor of National Security of Ukraine", Ukrainian Linguistics, vol. 1 (51). [https://doi.org/10.17721/um/51\(2021\).5-27](https://doi.org/10.17721/um/51(2021).5-27).
3. Homon, A. and Biletska, I. (2024), "Language as a Symbol of National Identity in the Context of the Russian-Ukrainian Conflict", European Chronicle, vol. 9 (2), Available at: <https://echronicle.com.ua/index.php/home/article/view/64> (Accessed: October 2025).
4. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed: November 2025).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2019), Law of Ukraine "On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language", Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (Accessed: November 2025).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Law of Ukraine "On National Minorities (Communities) of Ukraine", Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text> (Accessed: February 2026).
7. Council of Europe (1995), "Framework Convention for the Protection of National Minorities", Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text (Accessed: December 2025).
8. Council of Europe (1992), "European Charter for Regional or Minority Languages", Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text (Accessed: October 2025).
9. Vornkova, V. (2024), "Multicultural Language Policy as a Condition for the Formation of an Open, Tolerant, and Inclusive Society", Visnyk of Lviv University. Series of Philosophical and Political Studies, vol. 52. Available at: <https://surl.li/ldewkn> (Accessed: February 2026).
10. Kymlicka, W. (2015), "Multiculturalism and Minority Rights: West and East", Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe, Vol. 14, No. 4. Available at: https://www.ecmi.de/fileadmin/redakteure/publications/JEMIE_Datens%C3%A4tze/Jemie_datens%C3%A4tze_2015/Kymlicka.pdf (Accessed: December 2025).
11. Sikorska, V., Danylychuk, A., Biskub, I., Balla, Ye. and Horlachova, V. (2023), "Language Models of Coexistence in a Multicultural Environment of Ukraine and the EU", Revista Amazonia Investiga, vol. 12(64), Available at: <https://mail.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2356> (Accessed: January 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 06. 03.26

Процеженовано / Revised: 12. 03.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.03.26